

ясь с весьма распространенным взглядом, согласно которому «наблюдаемый в XX в. гигантский экономический подъем обеспечивался экономическими силами», утверждает в своей последней книге, вышедшей в 1999 г., что «напротив, во всех развитых странах доля чистого дохода, направляемого на удовлетворение экономических потребностей, неуклонно снижалась на протяжении всего этого столетия», что является свидетельством того, что происходящие перемены затрагивают ныне не капиталистический или индустриальный тип организации производства, а «приводят к фундаментальным изменениям в природе и внутренней структуре самой экономической системы» [4]. Основным критерием, с помощью которого П. Дрокер проводит разделение современной цивилизации, становится роль наукоемкого сектора в экономической системе той или иной страны.

Сегодня работник является обладателем интеллектуального капитала, а, следовательно, обладателем собственности. Как собственник, работник имеет право на получение своей части дохода и интерес в образовании того фонда, из которого в результате конкуренции происходит распределение прибыли в соответствии с принципом: равновеликий доход на равновеликий капитал.

Источники и литература

1. Блауг М. Экономическая отрасль в ретроспективе. – М.: Дело Лтд, 1994. – С. 105.
2. Экономическая Энциклопедия. Политическая экономия (в 4 томах). Т. 4 / Под ред. А.М. Румянцева. – М.: Советская энциклопедия. 1980. – С. 558/
3. T. Stonier. The Wealth of Information: A. Profile of Post-Industrial Economy. – London:1983. – P. 5/
4. Drocker P.F. Management Challenges for the 21-st Century. - N.Y.: 1999. – P.51.

Лук'яненко І.Г., Ветренко О.

ОСОБЛИВОСТІ КОРОТКОСТРОКОВОГО ПРОГНОЗУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПОКАЗНИКІВ НА ОСНОВІ НЕКАЗУАЛЬНИХ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ

Зміни у податково-бюджетній сфері відіграють ключову роль у макроекономічній політиці оскільки безпосередньо впливають на перерозподіл доходу в усіх інших сферах економіки, що підвищує вимоги до розробки бюджетів на всіх рівнях ієрархії та наукового обґрунтування значень його складових.[1,3,4]. Відповідно, прогнозування основних бюджетних показників стає невід'ємною частиною етапу розробки бюджету, оцінки напрямів розвитку податково-бюджетної політики, а також упорядкування програм сталого економічного розвитку і структурної перебудови [4]. У більшості країн світу застосування економіко-математичних методів та моделей дозволяє спростити аналіз виконання бюджетів, прогнозування доходів та видатків, аналіз системи міжбюджетної взаємодії, науково обґрунтувати необхідні зміни у податково-бюджетній політиці та в цілому прискорити створення ефективної бюджетної системи, характерної для ринкової економіки [3]. Слід зазначити, що останнім часом при прогнозуванні бюджетних показників важливе місце відводиться економіметричним методам та моделям, можливості яких сьогодні є досить розвинутими. Прогнози, зроблені за допомогою економіметричних моделей можуть значно полегшити та раціоналізувати бюджетний процес. При цьому прогнозування бюджетних доходів є першим і головним етапом при розробці бюджету і основних положень бюджетно-податкової політики на наступний рік [1,4]. Зокрема, оперативні прогнози, зроблені за допомогою сучасного економіметричного апарату, дозволяють проаналізувати розвиток ситуації на найближчу перспективу. Основним джерелом формування доходів бюджету і інструментом їх регулювання є податки, тому отримання високоякісних короткострокових прогнозів податкових надходжень є головним і актуальним завданням в поточному бюджетному аналізі та моделюванні [1,2,3].

Постановка проблеми та аналіз результатів.

Відповідно метою даної роботи є аналіз особливостей короткострокового прогнозування як сукупних бюджетних надходжень, так і їх окремих складових на основі неказуальних економіметричних методів, оцінка прогнозованої якості побудованих моделей, обґрунтування доцільності використання економіметричного моделювання для отримання високоякісних прогнозів при розробці проектів бюджетів, а також розробка рекомендацій щодо їх застосування на різних етапах складання, побудови та аналізу виконання бюджету.

В найбільш загальному випадку економіметричну модель можна розглядати, як похідну від метода, що використовується для її оцінювання. Як правило, при аналізі та моделюванні економічних явищ моделі та методи щільно пов'язані між собою. Бурхливий розвиток економірики в останні роки привів до створення множини методів, процедур та прийомів оцінювання, які далеко не рівнозначні між собою. По оцінкам західних та вітчизняних фахівців існує більш ніж 150 різновидів економіметричних методів, але при цьому, кількість базових методів, які в певних варіаціях повторюються в інших методах значно менше [2,5]. Деякі з цих методів скоріше відносяться до процедур або прийомів моделювання (прогнозування), аніж безпосередньо до методів. Слід відмітити, що сучасна економіметрична література розрізняє перш за все казуальні та неказуальні моделі, класифікація яких представлена узагальненою схемою на рис. 1.

До казуальних моделей відносяться: прості та багатофакторні регресійні моделі; симулятивні системи рівнянь; лагові дистрибутивні моделі; імовірнісні моделі; моделі лонгітюдних даних та інші. Казуальні моделі розкривають причинно-наслідкові зв'язки між досліджуваними змінними. Вони можуть бути якісними, вказуючи напрям імовірної зміни показника, або кількісними, передбачаючи величину такої зміни. Для оцінювання невідомих параметрів казуальних моделей необхідно попередньо розбити змінні на залежні (ендогенні) та незалежні (екзогенні). Дуже стисло сутність казуальних моделей може бути сформульована наступним чином: "ми примушуємо дані розповідати ту історію, яку ми хочемо" [2,5,6]. Сильною

стороною казуальних моделей є те, що вони можуть застосовуватись, як для глибокого аналізу економічного явища або процесу, вияву зв'язків між різними змінними, вивчення та пояснення поведінки системи, аналізу впливу різних факторів на досліджувані показники, так і для прогнозування.

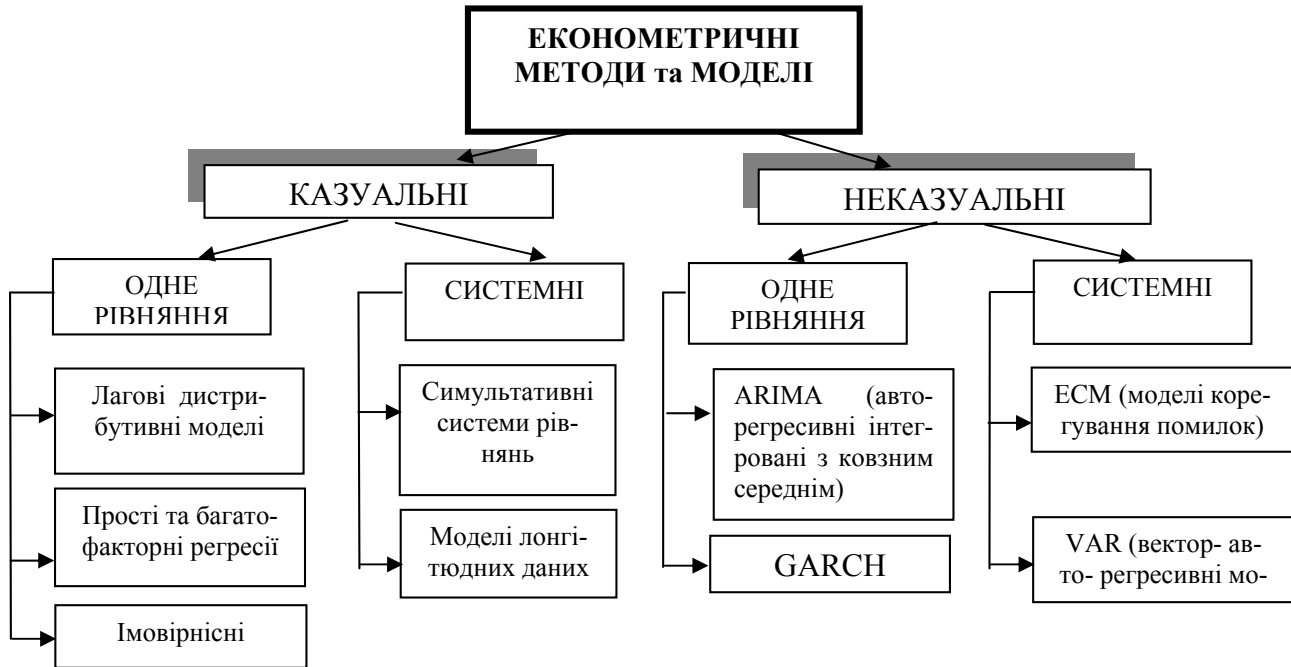

Рис. 1. Класифікація казуальних та неказуальних моделей

На відміну від казуальних моделей неказуальні моделі не розкривають причинно-наслідкові механізми зв'язків між змінними, які вивчаються, тому вони не можуть бути використані для глибокого аналізу. Сутність неказуальних моделей може бути лаконічно сформульована наступним чином: “ми примушуємо дані розповідати самі за себе” [2,6]. Неказуальні моделі в основному використовуються для отримання прогнозу з найменшими витратами. Вони, як правило, базуються на часових рядах та не вимагають попереднього розподілу змінних на ендогенні та екзогенні. Сучасна економетрика пропонує широкий спектр неказуальних моделей та відповідно методів оцінювання їх параметрів. До них відносяться: авторегресійні інтегровані моделі з ковзним середнім (ARIMA) та їх чисельні різновиди: авторегресійні умовно гетероскедастичні моделі (ARCH або GARCH-моделі) тощо, а також векторні авторегресійні моделі (VAR – моделі). Проміжний клас моделей, утворюють, на наш погляд, моделі корегування помилок (ECM), які уособлюють в собі переваги обох підходів. Основна перевага неказуальних моделей полягає в їх відносній простоті. Крім того, вони не вимагають великої кількості даних для розрахунку прогнозу, а можуть використовувати тільки часові ряди самих досліджуваних показників. Якщо основною метою моделювання є отримання якісного та точного прогнозу з найменшими витратами, краще використовувати неказуальні моделі та методи.

Необхідною умовою застосування неказуальних, зокрема ARIMA -моделей є стаціонарність моделюємого часового ряду. При цьому, якщо ряд є нестационарним (інтегрованим), то його завжди можна звести до стаціонарного за допомогою оператора різниць [2,6]. Стаціонарний ряд можна змоделювати різними способами, за допомогою двох складових, а саме, авторегресійної (AR) складової певного порядку та складової ковзкого середнього (MA). Відповідно ARMA(p,q) – модель є комбінацією даних двох складових відповідних порядків та має наступний загальний вигляд: ARMA(p,q):

$$Y_t = m + \alpha_1 Y_{t-1} + \alpha_2 Y_{t-2} + \dots + \alpha_p Y_{t-p} + \varepsilon_t - \beta_1 \varepsilon_{t-1} - \beta_2 \varepsilon_{t-2} - \dots - \beta_q \varepsilon_{t-q},$$

де $Y_t, Y_{t-1}, \dots, Y_{t-p}$ – значення моделюємого показника в поточний період часу та, відповідно, з лагами 1,2, ..., p; $\varepsilon_t, \dots, \varepsilon_{t-q}$ – значення випадкової величини в поточний період часу та, відповідно, з лагами 1,2, ..., q; $m, \alpha_1, \dots, \alpha_p, \beta_1, \dots, \beta_q$ – значення невідомих параметрів.

Ввівши порядок інтеграції (кількість перетворень для зведення ряду до стаціонарного), отримаємо клас ARIMA(p,d,q) -моделей, які сьогодні є широко розповсюдженими в практиці прогнозування. Використання ARIMA-апарату для моделювання бюджетних показників є виправданим через те, що при складанні бюджету на поточний рік завжди беруться до уваги показники за попередні роки (тобто авторегресивна частина моделі), крім того, вони за допомогою складової ковзної середньої враховують також попередні значення випадкової величини (збурення). Специфікація авторегресійної моделі з ковзною середньою для прогнозування доходів бюджету проводилась на основі відомої процедури Хеннона-Ріссанена на основі кварталних даних за 1994–2005 роки [2,6].

Перевірка часового ряду сукупних доходів бюджету в (REV) шляхом аналізу корелограми та за

допомогою ADF-тесту виявила його нестационарність та наявність одиничного кореня. При цьому той же ряд в реальних одиницях виміру (REV_R) виявився стаціонарним, зазначимо, що для переведення даних у реальні одиниці виміру використовувався індекс споживчих цін (CPI) Результати ADF-тесту, що підтверджують стаціонарність даного ряду наведені в таблиці 1.

Табл. 1. Результати перевірки часового ряду доходів зведеного бюджету в реальних одиницях виміру на стаціонарність.

Lag Length: 4 (Automatic based on AIC, MAXLAG=8)				
			t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic			-4.923696	0.0015
Test critical values:	1% level		-4.205004	
	5% level		-3.526609	
	10% level		-3.194611	

Як можна побачити з таблиці статистика МакКіннона є більшою за критичні значення, тобто за даними розширеного ADF-тесту ряд можна визначити як стаціонарний (з нульовим порядком інтеграції ($d=0$)), тому на його основі можна будувати ARMA-модель.

За процедурою Хеннона-Ріссанена спочатку визначається порядок AR-складової за інформаційним критерієм Акайка (AIC-критерій Акайка). Найменше значення даного критерію було отримано для авторегресійної складової 5-го порядку. Після визначення порядку авторегресійної складової визначається порядок складової ковзного середнього (MA-складової), як правило, за інформаційним критерієм Шварца (SIC-критерій Шварца). Для нашого прикладу найменше значення даного критерію відповідає складовій першого порядку. При цьому залишки отриманої моделі є білим шумом, що свідчить про вірну специфікацію ARMA (5,1) – моделі.

Для остаточної специфікації отриману модель було переоцінено нелінійним методом найменших квадратів, вона була покращена за допомогою виключення факторів із статистично незначимими лагами та мала наступний вигляд (в дужках наведено значення t-статистики):

$$\hat{REV_R}_t = 7034.8 - 0.2355REV_R_{t-3} + 0.3628REV_R_{t-4} - 0.3549REV_R_{t-5} + 0.5931e_{t-1}$$

(182.71) (-1.9005) (3.3554) (-3.3198) (4.2263)

R-squared = 0.52 ; F-statistic = 8.456; Prob (F-statistic) = 0.00007; DW = 1.99025.

Всі проаналізовані тести та критерії свідчать про адекватну ідентифікацію ARMA (5,1) – моделі, відповідно вона є придатною для прогнозування. Застосування даної моделі дозволило отримати динамічні прогнози сукупних надходжень до бюджету включно до четвертого кварталу 2005 року та статичні прогнози включно до другого кварталу 2005 року. надходжень до бюджету. Зазначимо, що прогнозні значення на основі статичного прогнозування в нашому випадку можна отримати лише на один період вперед, тобто на 2 квартал 2005 року. Різницю між статичним та динамічним прогнозуванням наведено в [2,6].

Аналогічним чином було отримано ARIMA (2,1,1) модель для прогнозування рівня споживчих цін (інфляції), дана модель використовувалась як допоміжна для знаходження номінальних значень бюджетних доходів.

В таблиці 2 наведено узагальнений результат прогнозу реальних та номінальних значень доходів бюджету за статичним та динамічним підходами.

Табл. 2. Узагальнені значення результатів прогнозування сукупних доходів Зведеного бюджету.

Період	Доходи в номінальних одиницях виміру (REV)	Доходи в реальних одиницях виміру (REV_R)	Індекс споживчих цін (CPI)
Фактичні значення			
2004:01:00	17510.55	6372.11	2.75
2004:02:00	20900.52	7448.51	2.81
2004:03:00	25704.26	9050.80	2.84
2004:04:00	27414.08	9107.67	3.01
2005:01:00	25454.40	8075.64	3.15
Прогнозні значення(статичне прогнозування)			
2005:02:00	25455.71	7706.92	3.30
Прогнозні значення (динамічне прогнозування)			
2005:02:00	25086.87	7328.68	3.42
2005:03:00	22906.12	6737.18	3.40
2005:04:00	27056.54	7595.34	3.56

Зазначимо, що для розрахунку номінальних значень користувалась наступна формула:

$$REV = REV_R * CPI.$$

З результатів поквартального прогнозування було отримано значення прогнозу сукупних надходжень до Зведеного бюджету України в цілому за 2005 рік, яке відповідно дорівнює 100503.93 млн.грн., а в бюджеті закладено значення на рівні 106135.00 млн.грн. Отже, результат прогнозування за окремим часовим рядом показує, що за існуючих темпів інфляції (за прогнозом–13–14% за 2005 рік) бюджет по доходах на 2005 рік буде виконано в неповному обсязі, тобто приблизно в обсязі 100 млрд. грн.

Розглянемо і інший можливий підхід до прогнозування сукупних доходів бюджету як суми прогнозів їх складових. За таким підходом, використовуючи ARIMA-апарат, можна отримати оперативні прогнози податкових надходжень за кожним з окремих видів податків на один-два періоди вперед, а їх сума дасть прогноз сукупних доходів. Аналогічним вище описаному способом було розроблено ARIMA - моделі для прогнозування податкових надходжень за основними податками, а саме, податком на додану вартість, податком з доходів фізичних осіб, податком на прибуток підприємств, акцизом тощо очищених від інфляції. Зазначимо, що для прогнозування податку на додану вартість найкращою виявилась модель ARMA(5,1), для податку з доходів фізичних осіб була отримана модель ARIMA(4,1,4), для податку на прибуток підприємств – ARMA(5,6), для акцизів – ARIMA(4,1,1), для інших надходжень – ARMA(5,1). Всі моделі було протестовано за стандартними критеріями, які підтвердили їх адекватність та придатність для прогнозів.

Графічне відображення результатів прогнозування в реальних одиницях виміру наведено відповідно на рис.1-5.

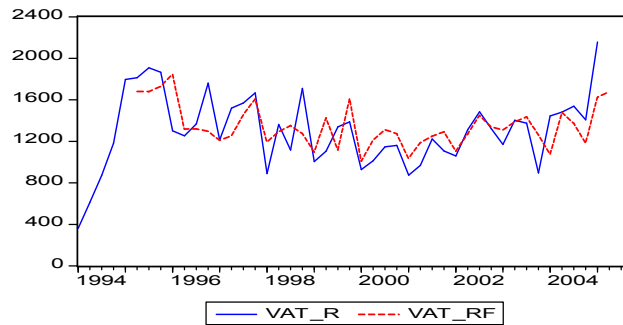

Рис. 1. Графічне відображення фактичних та прогнозних значень надходжень по податку на додану вартість (відповідно VAR_R та VAR_RF)

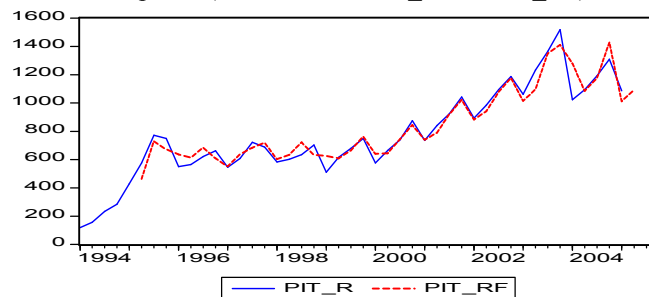

Рис. 2. Графічне відображення фактичних та прогнозних значень надходжень по податку з доходу фізичних осіб (відповідно PIT_R та PIT_RF)

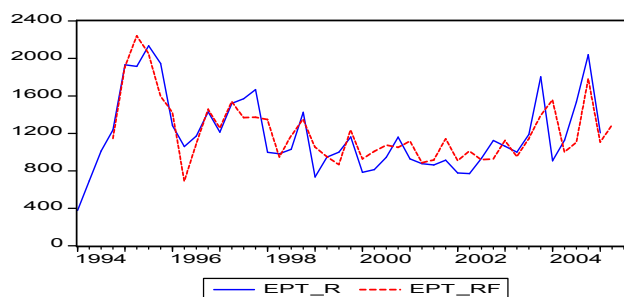

Рис. 3. Графічне відображення фактичних та прогнозних значень надходжень по податку на прибуток підприємств (відповідно EPT_R та EPT_RF)

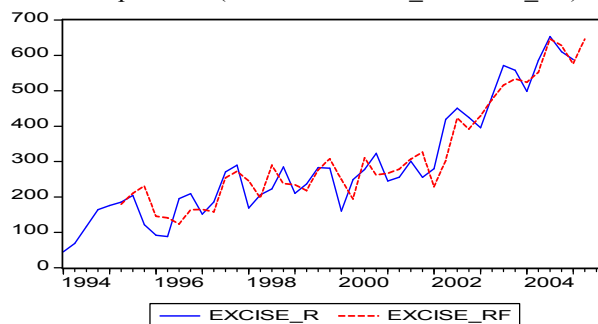

Рис. 4. Графічне відображення фактичних та прогнозних значень надходжень по акцизам (відповідно EXCISE_R та EXCISE_RF)

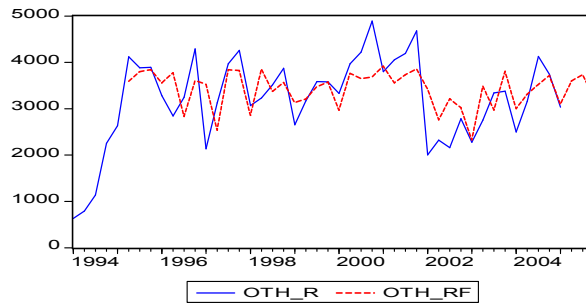

Рис. 5. Графічне відображення фактичних та прогнозних значень надходжень по іншим податкам (відповідно OTH_R та OTH_RF)

Отримані прогнозні значення на 2005 рік в номінальних одиницях виміру за кожним з основних видів податків узагальнено в таблиці 3.

Табл. 3. Результати оперативних прогнозів за основними видами податків.

Період	Податок на додану вартість (VAT-2005)		Податок з доходів фізичних осіб (PIT-2005)		Податок з прибутку підприємств (EPT 2005)		Надходження по акцизам (EXCISE-2005)	
	Стат. прогноз	Динам. прогноз	Стат. прогноз	Динам. прогноз	Стат. прогноз	Динам. прогноз	Стат. прогноз	Динам. прогноз
2005:01:00	6799.30	6799.30	3425.70	3425.70	3805.80	3805.80	1853.43	1853.43
2005:02:00	5547.34	4604.06	3605.60	4450.69	4250.71	4243.73	2134.48	2041.20
2005:03:00		4467.29		4924.27		4059.97		2077.86
2005:04:00		4531.60		5386.87		4290.47		2148.14
Прогноз на 2005		20402.26		18187.53		16399.96		8120.64
Бюджет 2005	33702.69		11593.81		20326.09		8395.34	
Факт 2004	16733.54		13213.29		16161.73		6704.38	
Зростання		3668.72		4974.24		238.23		1416.26
Зростання,%		21.92%		37.65%		1.47%		21.12%
Прогноз/Бюджетн	+, - 4%	60.54%	+, - 4%	156.87%	+, - 4%	80.68%	+, - 4%	96.73%

За отриманими прогнозами при збереженні теперішніх тенденцій і економічного середовища, оновлений бюджет-2005 з відповідними оптимістичними оцінками, буде виконано в повному обсязі лише за надходженнями по податку з доходів фізичних осіб Отже, наочним завданням податково-бюджетної політики у 2005 році є стимулювання виводу з тіні прибутків підприємств та подальше удосконалення механізму стягнення податку на додану вартість, відповідне розширення бази оподаткування та чітке законодавче регулювання за цими видами податків для забезпечення запланованих бюджетом надходжень. Додавши до податкових надходжень прогнозні значення інших надходжень, отримаємо прогнозні значення загальних доходів бюджету за 2005 рік, які наведені в таблиці 4.

Табл. 4. Результати розрахунку оперативних прогнозів загальних доходів бюджету.

Період	Інші надходження (OTHER-2005)		Загальні доходи (REV-2005)		
	Статистичний. прогноз	Динамічний. прогноз	Статистичний. прогноз	Динамічний прогноз	
2005:01:00	9570.17	9570.17	25454.40	25454.40	
2005:02:00	11885.87	12314.30	27424.00	27653.98	0.84%
2005:03:00		10963.71		26493.10	
2005:04:00		12290.37		28647.46	
Прогноз 2005		45138.55		108248.94	прогноз
Бюджет 2005	32117.07		106135.00		Бюджет
Факт 2004	37779.96		90592.90		Факт
Зростання		7358.58		17656.04	Прогноз
Зростання,%		19.48%		19.49%	
Прогноз/Бюджет	+, - 4%	140.54%	+, - 1%	101.99%	

Як бачимо, прогноз бюджетних доходів, отриманий як сума прогнозних значень його складових при- близно на 8 млрд. грн. більше, отриманий за першим підходом прогноз по окремому ряду сукупних бю- джетних надходжень.

Отримана за дугим підходом прогнозна оцінка свідчить, що в цілому бюджет по доходах на 2005 рік буде виконано. Даний оперативний прогноз можна вважати більш надійним і зручним, оскільки він є де- талізованим і дозволяє виявити сфери, які потребують особливої уваги при проведенні коригування бю- джетної політики на поточний рік.

Нерівномірність податкового навантаження на платників податків, неефективність системи пільг та загрозливі обсяги тіньового сектору в теперішній економіці України надають особливої актуальності вне-

сенню ефективних змін у податкову політику держави. Важливий внесок у виконання даного завдання може дати економетричне моделювання податково-бюджетних процесів. Моделювання податкових надходжень є основною складовою розробки податково-бюджетних прогнозів і планів, тому отримання високоякісних короткострокових прогнозів бюджетних надходжень набуває сьогодні особливого значення. Проведені в роботі результати розрахунків короткострокових прогнозів основних складових податкових надходжень на основі неказуальних економетричних методів підтвердили їх якість. Сьогодні ARIMA моделі є сучасним інструментарієм динамічного моделювання і широко розповсюдженими в практиці короткострокового прогнозування. Можна виділити декілька основних причин, які сприяють їх практичному застосуванню: не завжди попередня інформація про можливі взаємозв'язки між часовими рядами може бути добре обґрунтованою, тому атеоретичні моделі, що зв'язують поточні та лагові значення досліджуваного показника можуть бути корисними і можуть бути використаними для швидкого отримання якісного оперативного прогнозу.

Загалом слід зауважити, що на відміну від колишній часів, проект Зведеного бюджету України складається на основі прогнозів, що визначає першочерговим завданням якісне та оперативне прогнозування доходів бюджету, за якими розподіляються видатки бюджету на бюджетний рік. За короткостроковими оперативними прогнозами податкових надходжень аналізується і коригується бюджетна політика у поточному році. Побудовані в даній роботі ARIMA-моделі для прогнозування показників доходів Зведеного бюджету по основним статтям податкових надходжень та рівня споживчих цін є адекватно ідентифікованими, а отримані прогнози-надійними. Результати прогнозних розрахунків показали, що номінальні загальні доходи Зведеного бюджету України у 2005 році становитимуть 101,5–108,2 млрд.грн., а загальне зростання рівня бюджетних доходів становитиме 11–19% порівняно з попереднім роком. Отримані оцінені значення можуть бути використані для розробки відповідних оперативних планів і заходів на 2005 рік, а також бути базою для розробки прогнозів на довгострокову перспективу. Таким чином використання ARIMA-моделей дає змогу отримати оперативні короткострокові прогнози, що значно спрощує як і сам бюджетний процес так і прийняття макроекономічних рішень щодо політики у податково-бюджетній сфері.

Джерела та література

1. Лук'яненко І.Г. Системне моделювання показників бюджетної системи України: Принципи та інструменти / Монографія, К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська Академія", 2004. – 584 с.
2. Лук'яненко І.Г., Городніченко Ю.О. Сучасні економетричні методи в фінансах. – К.: Літера, 2003. – 348 с.
3. Макроекономічне моделювання та короткострокове прогнозування. – Харків, Форт, 2000. – 336 с.
4. Постанова Кабінету Міністрів України "Про схвалення Прогнозу показників зведеного бюджету за основними видами доходів, видатків і фінансування на 2006-2008 роки та довгострокову перспективу" від 14.09.2004 № 1202.
5. Johnston J., Dinardo J. Econometric Methods. – McGraw-Hill, 1997. – 531 p.
6. Hamilton James D. Time Series Analysis.– Prinston University Press, Prinston, New Jersey, 1994. – 799 p.

Майданевич П.Н., Белик В.Д.

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ВНУТРЕННИХ РЕВИЗИЙ НА ГАЗОСНАБЖАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Постановка проблемы. Огромное количество организаций в Украине страдает от неэффективного использования разного рода ресурсов - человеческих, финансовых, материальных, от недостатка необходимой для принятия правильных решений информации, непреднамеренного и преднамеренного искажения отчётности, прямого мошенничества со стороны персонала и руководства. Исследователь П.К. Чиджи утверждает, что системы управленческого учёта, хотя и играют важную роль в создании информации для управления, но имеют определённые дефекты в плане полноты, своевременности и объективности получаемых данных. Вследствие этого все виды бизнеса нуждаются в системах внутреннего контроля, а большинство из них – в службе внутреннего аудита, особенно те компании, которые имеют филиалы /16, с.263/. Для этого на предприятиях (в т.ч. практически на всех газоснабжающих) созданы контрольно-ревизионные подразделения, осуществляющие внутренний контроль (контрольно-ревизионные отделы, отделы внутренних проверок и аудита и т.д.).

Вместе с тем, Подольский В.И., Поляк Г.Б., Савин А.А. отмечают, что "так как создание органа внутреннего аудита – достаточно дорогое средство, а эффективность его работы не всегда возможно измерить в денежном выражении, многие руководители предприятий недооценивают важность этой структуры /1, с.446/. Особенностью внутреннего контроля является то, что даже в случае наличия в деятельности объекта нарушений к нему не применяются санкции, возможно лишь применение взыскания к конкретным должностным лицам организации, и его результаты используются, прежде всего, внутри организации.

Однако тут возникает ряд вопросов. Какова же роль и значимость внутреннего финансового контроля? В чём заключается эффективность работы контрольно-ревизионных подразделений и как её повысить? Если рассматривать проверки государственных контролирующих органов (ГНИ, КРУ, управления пенсионного фонда и фондов социального страхования и т.д.), их эффективность понятна – это выявление максимального количества нарушений действующего законодательства для дальнейшего пополнения бюджета.